

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Statuitur secunda conclusio, & ostenditur hominem ex viribus naturæ non posse se disponere, etiam remotè, ad primum auxilium gratiæ,

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

Deus nihil de sua salutis remedio cogitantes, spontanea gratia sua dignatione prælegit. Et post pauca subdit: *Invicum ac repugnantem attrahit Paulum, alium ita præcepit sibi inseparabiliter adherere, ut sibi postulanti, brevissimas pro sepultura patris non concedat inducias.* At in his a divina gratia præventis, libertas arbitrii sublata non est; sed salva ac incolumis permansit: alias eorum conversio non fuisset meritoria, nec bona moraliter: Ergo ex eo quod in omnibus, divina gratia voluntates nostras præveniat, & bonum opus præcedat, non sequitur libertatis excidium. Unde Prosper libro quem scripsit contra ipsum Collatorem c. 18. circa finem: *Non conturbat nos superbientium inepta querimonia, quæ liberum hominis arbitrium causantur auferri, si & principia; & profectus, & perseverantia in bonis usque in finem, Dei dona esse dicantur, quoniam optulaciones divina gratia, stabilimentum sunt voluntati humana.*

S. III.

Statuitur secunda conclusio, & ostenditur hominem ex viribus naturæ non posse se disponere, etiam remote, ad primum auxilium gratiæ.

113 **D**ico secundò: Opera bona moralia, ex naturæ viribus habita, nec etiam dispositivè ad primam vocationem concurrunt. Ita docent celeberrimos Theologi, adeò constanter, ut oppositam sententiam quidam hæreticam, alii erroneam, alii temerariam existimant. Et ipsemet Doctor Angelicus quodlib. 1. art. 7. hanc de illa ferat censuram. *Ad Pelagianorum errorem pertinet dicere quod homo possit se ad gratiam preparare, absque auxilio divinæ gratiæ: & est contra Apostolum, qui dicit ad Philippenses 1. qui cepit in nobis opus bonum, ipse perficiet.*

114 **P**robatur primò conclusio ex illo Pauli i ad Corint. 4. *Quis enim se discernit? quid habes quod non accepisti: si autem accepisti, quid gloriaris quasi non accepisti?* Ex quibus verbis tale argumentum formatur. Omnis discretio unius ab alio, in ordine ad spirituales salutem, est ex Dei gratia per Christum, alias de aliquo ad salutem supernaturalem conducente, possemus ut de nostro; id est per gratiam non accepto, gloriari, contra Pauli sententiam: At si homo ex operibus naturæ viribus habitis, ad primam gratiam auxiliantem se disponeret, ab alio non sic operante, in ordine ad spirituales salutem se discerneret, discretionem non habitæ ex gratia, ut manifestum est: Ergo ne in hoc incidamus inconveniens, & Apostolo aperte contradicamus, dicendum est hominem per opera bona moraliter ex naturæ viribus elicta, non posse ad primam gratiam auxiliantem se disponere.

115 **P**robatur secundò ex Tridentino sess. 6. cap. 5. dicente, *Iustificatio exordium à Deipere Iesum Christum præveniente gratia esse sumendum.* Sed hoc esset falsum, si homo per opera bona ex viribus naturæ elicta, posset ad primam gratiam auxiliantem se disponere: nam illi actus dispositivè ad iustificationem concurrerent, eamque aliquo modo inchoarent; sicut inchoat generationem ignis, qui primam dispositionem ad illam inducere incipit, unde iustificationis exordium, non à præveniente Christi gratia, sed à libero sumeretur arbitrio: Ergo &c.

116 **C**onfirmatur: Concilium ibidem cap. 8. definit initium omnis iustificationis esse fidem:

Sed hoc verum non esset, si homo per opera viribus naturæ elicta, ad primum gratiæ auxilium se disposeret; huiusmodi enim operum antecedentia, alienius iustificationis primum essent initium: Ergo idem quod præ-

Probatur tertio ex D. Thoma 1. 2. quest. 117. art. 3. in corp. ubi aperte docet, quod præparatio, si consideretur secundum quod est à libero arbitrio, nullam necessitatem habet ad gratiæ consecutionem, sed secundum quod est à Deo movente. Et quest. 109. art. 6. ad 2. & ad Rom. 10. lect. 3. explicat illud axioma, *Facienti quod in se est, Deus non denegat gratiam*, de faciente quod in se est, ut est motus auxilio divino. Et 3. contra Gent. cap. 149. loquens de auxilio divino movente nostrum liberum arbitrium, sic concludit. *Homo igitur non movet seipsum ad hoc quod adipiscatur divinum auxilium, quod supra ipsum est, sed prius ad hoc adipiscendum à Deo movetur.* Motus autem moventis præcedit motum mobilis ratione & causa. Non igitur propter hoc datur nobis auxilium, quia nos ad illud per bona opera proficimus, sed potius nos ad bona opera proficimus, quia divino auxilio prævenimur.

Potest insuper tuaderi conclusio triplici ratione. Prima sumitur ex D. Thoma loco proxime citato, ubi sic dicitur. *Nullum agens particulare potest universalius prævenire actionem primi & universalis agentis, eò quod omnis actio particularis agentis originem habet ab universali agente, sicut in ista universalius omnis motus prævenitur à motu causæ: sed anima humana ordinatur sub Deo, sicut particulare agens sub universali; impossibile est ergo esse aliquem rectum motum in ipsa, quem non præveniat actio divina.*

Secunda ratio quam habet idem S. Doctor, 2. quest. 119. art. 6. potest sic proponi. *Finis & principium alicujus effectus debent proponari quoad ordinem: At finis omnis dispositionis ad gratiam supernaturalem, est Deus, non ut auctor naturæ, sed ut auctor gratiæ: Ergo principium illius debet esse Deus ut auctor gratiæ, & non auctor naturæ, & consequenter à libero arbitrio procedere ut divinæ gratiæ adjuto.* Prima & secunda Consequentia, cum Majori, probatione non indigent. Minor autem probatur: *Omnis effectus cujus finis proximus est supernaturalis, habet pro fine ultimo Deum ut supernaturalem authorem: At omnis dispositio ad gratiam supernaturalem, habet pro fine proximo aliquid supernaturale, scilicet formam ipsam: Ergo respicit pro fine ultimo Deum ut authorem supernaturalem.*

117 **C**onfirmatur & magis illustratur hæc ratio: *Omnis effectus cujus principium aliquod excedit exigentiam totius naturæ, est supra naturæ exigentiam, & consequenter supernaturalis: At omnis dispositio ad formam supernaturalem, est effectus alicujus causæ excedentis totius naturæ, & consequenter est supernaturalis. Major est evidens, Minor probatur. Dispositio est causæ formam in genere causæ materialis, causatur tamen ab illa in genere causæ finalis: Ergo omnis dispositio ad formam supernaturalem, finaliter causatur ab illa: At forma supernaturalis, totius naturæ exigentiam excedit: Ergo omnis dispositio ad formam supernaturalem, est effectus alicujus causæ excedentis exigentiam totius naturæ.*

Tertia ratio sic potest formari. *Omnis dispositio positiva ad formam supernaturalem potest vè cum ea connectitur, eamque positivè explicat.* Sed

Sed talis connexio & exigentia nequit a actibus naturalibus in ordine ad formam supernaturalem competere: Ergo actus ordinis naturalis non possunt ad gratiam præparare. Minor est per se nota, ea enim quæ sunt ordinis inferioris & naturalis, non dicuntur habitudinem & conformationem cum rebus ordinis superioris & supernaturalis. Major autem in qua est difficultas, probatur ex differentia in modo causandi, quæ intercedit inter subiectum & dispositiones, respectu formæ supernaturalis. Illud enim solum concurrent per obedientialem potentiam, quæ constituit non repugnantia ad formam receptionem: dispositiones autem non causant ratione potentie obedientialis, non repugnando receptioni formæ, aliàs æquè elongatum maneret subiectum à forma recipienda, illis positis, ac necesse quidem solum haberet ex adventu dispositionum non repugnantiam, quam ratione potentie habebat: causant ergo dispositiones potentie inclinando & approximando subiectum ad formam recipiendam: Ac positive inclinare, est positive petere formam inducendam: Ergo omnis dispositio ad formam supernaturalem, positive illam petit, & cum ea connectitur.

Denique probari potest conclusio ex duplici absurdo & inconuenienti quod sequitur ex aduersa sententia. Si homo ex viribus naturæ possit ad primam gratiam & vocationem se disponere, poterit etiam illam saltem de congruo promereri: Consequens est falsum & erroneum, ut constat ex dictis §. i. Ergo & Antecedens. Sequela Majoris probatur. Cum omnis dispositio ex se & ex sua natura dicat ordinem & habitudinem ad formam ad quam disponit, & sit magna ratio eam inducendi in subiectum, quandam rationem debuit secum afferre, unde si aliunde talis dispositio sit moralis, & consistens in actibus liberarbitrii, vix potest ab illa aliqua ratio meriti separari. Quare S. Prosper contra Collatorum cap. 6. illum redarguit, eò quod assereret dari in natura quædam initia fidei & bonæ voluntatis, & tamen negaret gratiam secundum merita nostra dari. *Vel nolis (inquit) convinceris gratiam Dei secundum merita nostra dari, cum aliquid in ipsis hominibus præcedere affirmas, propter quod gratiam consequantur. Nec enim nullius meriti haberi præsupponitur fidei, querentis pietas, pulsantis instantia.*

Præterea, si homo per opera naturalia ad primam vocationem, primumque gratiæ auxilium se disponeret, gratia non esset præueniens, sed præuenientia à natura, & à libero arbitrio; nec dicitur illius, sed pedissequa: omnis enim dispositio præuenit formam ad quam disponit, eamque prioritate temporis, vel saltem naturæ antecedit. Quam etiam rationem tangit S. Prosper in eodem libro cap. 39, his verbis: *Quoniam si secundum ipsos (scilicet Semipelagianos) aufertur liberum arbitrium, cum à gratia præuenitur, aufertur etiam gratia, cum à libero præuenitur arbitrio.*

§. IV.

Diluantur argumenta aduersa sententiæ.

Objicies primò: Licet in natura non detur vis proxima & immediatè productiva actuum supernaturalium, ut docent Thomistæ contra Scotum & alios Receptiores, negari tamen non potest, in illa dari virtutem saltem radicalem & mediatam, seu potentiam obedi-

rialem radicalem & remotam in ordine ad illos; alioquin potentia vitales animæ (intellectus scilicet & voluntas) merè passivè se haberent ad actus supernaturales, nec possent elevari ad illos eliciendos, ut latè expendimus in Tractatu de visione beata. Ergo similiter, quam vis in natura non possit dari vis proxima dispositiva ad gratiam, non videtur tamen posse negari, in illa dari virtutem dispositivam, saltem remotam & mediatam, & consequenter hominem, per actus moraliter bonos, ex naturæ viribus elicitos, remotè saltem ad primum auxilium gratiæ posse se disponere. Consequentia videtur manifesta, tum ex paritate rationis, tum etiam quia non minus est de ratione formæ supernaturalis excedere facultatem activam naturæ, quam facultatem dispositivam; unde si in natura admittatur vis productiva actuum supernaturalium, radicalis & remotam; non est cur ei denegetur vis dispositiva, saltem initialis & remota.

Respondeo hoc argumentum laborare in æquivoco: nam aliud est potentia remotè dispositiva ad gratiam, & aliud dispositio remota ad gratiam. Primum concedimus convenire naturæ, quia ad hoc sufficit quòd in natura sit potentia remota elicitiva actuum supernaturalium disponentium ad gratiam justificantem. Secundum autem negamus, eò quòd ea quæ sunt ordinis inferioris, non possint disponere & præparare subiectum ad recipiendam formam ordinis superioris, ut supra ostendimus. Unde in forma ad argumentum, concessio Antecedente, & primo Consequente, debet negari secundum. Et eodem quòd in natura detur potentia remotè elicitiva actuum supernaturalium, & consequenter remotè dispositiva ad gratiam, non sequitur hominem per actus moraliter bonos ex naturæ viribus elicitos, posse remotè ad primum gratiæ auxilium se disponere. Ratio autem discriminis inter potentiam activam remotam, & remotam dispositionem est, quia potentia activa non influit ratione sui, sed ut elevata per formam supernaturalem dantem vires proximas elicitivas: dispositio autem remota, ratione sui causalitatem exercet in formam, nec ad illam exercendam indiget elevari per dispositiones proximas, licet enim ista desiderentur ut forma causetur, & de potentia subiecti educatur; non tamen requiruntur ut eleventes remotas dispositiones, sicut habitus & auxilia ordinis supernaturalis exiguntur ad elevandas potentias animæ.

Objicies secundò: Actus purè naturales impetratoriè ad primam gratiam concurrere possunt: Ergo & dispositivè. Consequentia patet ex paritate rationis: Antecedens verò probatur ex D. Thoma 2. 2. quæst. 83. art. 16. in corp. ubi docet orationem peccatoris ex bono naturæ desiderio procedentem, Deum exaudire; non quasi ex iustitia, quia peccator hoc non meretur, sed ex pura misericordia. Ergo ex D. Thoma oratio naturalis habet vim impetrandi apud Deum. Unde ibidem in resp. ad 2. ait, *Quamvis ejus oratio (scilicet peccatoris) non sit meritoria, potestas tamen esset impetrativa: quia meritum in iustitia, sed impetratio in iustitia gratia.*

Respondeo negando Antecedens: nam ut docet S. Thomas quæstione citatâ, art. 15. ad 1. *Oratio qua impetrat gratiam gratum facientem, procedit ex aliqua gratia.* Et in resp. ad 3. ait: *Oratio innititur principalitèr fidei, non quantum ad efficaciam merendi, sed quantum ad efficaciam impetrans*